

Oświadczenie złożone przez senatorów Annę Górską i Kazimierza Kleinę w dniu 29 grudnia 2023 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej oraz do ministra nauki Dariusza Wieczorka

Od 2014 r. Uniwersytet Gdański prowadzi niezmiernie ważne dla całego Pomorza studia stacjonarne I stopnia na kierunku etnofilologia kaszubska. Na kierunku tym kształcą się m.in. nauczyciele języka kaszubskiego, którego nauczanie realizowane jest w ok. 400 szkołach, a z lekcji korzysta ponad 20 tysięcy dzieci i młodzieży.

W roku 2019, kiedy wszedł w życie nowy standard kształcenia nauczycieli, powstał problem z nabywaniem uprawnień nauczycielskich przez absolwentów tego kierunku. Nowy standard mówi wprost, że aby uzyskać uprawnienia nauczycielskie, trzeba skończyć studia I i II stopnia na tym samym kierunku lub jednolite studia magisterskie. Na kierunku etnofilologia kaszubska nie prowadzi się studiów II stopnia. Program studiów I stopnia zawiera jednak wszystkie wymagane standardem komponenty, godziny i punkty ECTS, aby po studiach I stopnia absolwent był przygotowany do wykonywania zawodu nauczyciela i do nauczania 2 przedmiotów: języka kaszubskiego i języka polskiego. Jednak zgodnie ze standardem nie jest to możliwe ze względu na brak studiów II stopnia na kierunku: etnofilologia kaszubska z językiem polskim. Niestety, nawet ukończenie studiów II stopnia na filologii polskiej nie wypełnia wymagań standardu.

Sytuację kształcenia częściowo zmieniły rozporządzenia MEiN z 14 września 2023 r. Rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela oraz rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli czynią wyjątek dla nauczycieli języka regionalnego, aby mogli uczyć kaszubskiego tylko po studiach I stopnia, ale nowe regulacje prawne, po pierwsze, nie rozwiązały problemu absolwentów z roczników zaczynających studia w latach 2019–2023, którzy pozostają niejako w luce prawnej (przed 2019 r. można było dopełnić wykształcenia studiami II stopnia na dowolnym kierunku) i formalnie nie mają uprawnień nauczycielskich, a po drugie, nadal nie dają prawa do uczenia języka polskiego osobom, które uzupełniłyby studia I stopnia na kierunku etnofilologia kaszubska o specjalności nauczycielskiej studiami II stopnia na kierunku filologia polska.

Uczelnia włożyła dużo wysiłku w standaryzację specjalności nauczycielskiej na etnofilologii kaszubskiej w sposób umożliwiający zdobycie kompetencji do nauczania 2 przedmiotów: języka kaszubskiego i języka polskiego. Doświadczenie realizacji tego programu pokazało wielorakie korzyści – ten program warto kontynuować.

Dlatego zwracamy się do pani ministry oraz pana ministra, aby pochylili się nad tym problemem i koniecznymi zmianami rozporządzeń, a być może także zmianą ustawy, umożliwiającymi absolwentom etnofilologii kaszubskiej nabywanie uprawnień do nauczania czy to samego języka kaszubskiego po studiach I stopnia, czy to języków kaszubskiego i polskiego po uzupełnieniu wykształcenia studiami II stopnia na filologii polskiej. Jest to niezmiernie ważne również ze względu na zmniejszanie się kadry nauczycielskiej w ogóle, w tym liczby nauczycieli języka polskiego. Absolwentom etnofilologii kaszubskiej takie rozwiązanie umożliwi np. wypełnienie etatu w jednej szkole. Ponadto ich kompetencje zawodowe będą cenne nie tylko dla kultury i tożsamości Pomorza, lecz także całej Polski (będą mogli wykonywać swoją pracę także poza Pomorzem). Nie jest to bez znaczenia dla samego uniwersytetu, który podejmując wysiłek logistyczny i ekonomiczny prowadzenia tak niszowego kierunku studiów, będzie mógł uczynić go atrakcyjniejszym.

W imieniu własnym i przedstawicielek Uniwersytetu Gdańskiego organizujących studia na kierunku etnofilologia kaszubska wyrażamy wolę spotkania w celu bezpośredniego omówienia złożoności kwestii poruszonych w niniejszym oświadczeniu.

Anna Górską
Kazimierz Kleina